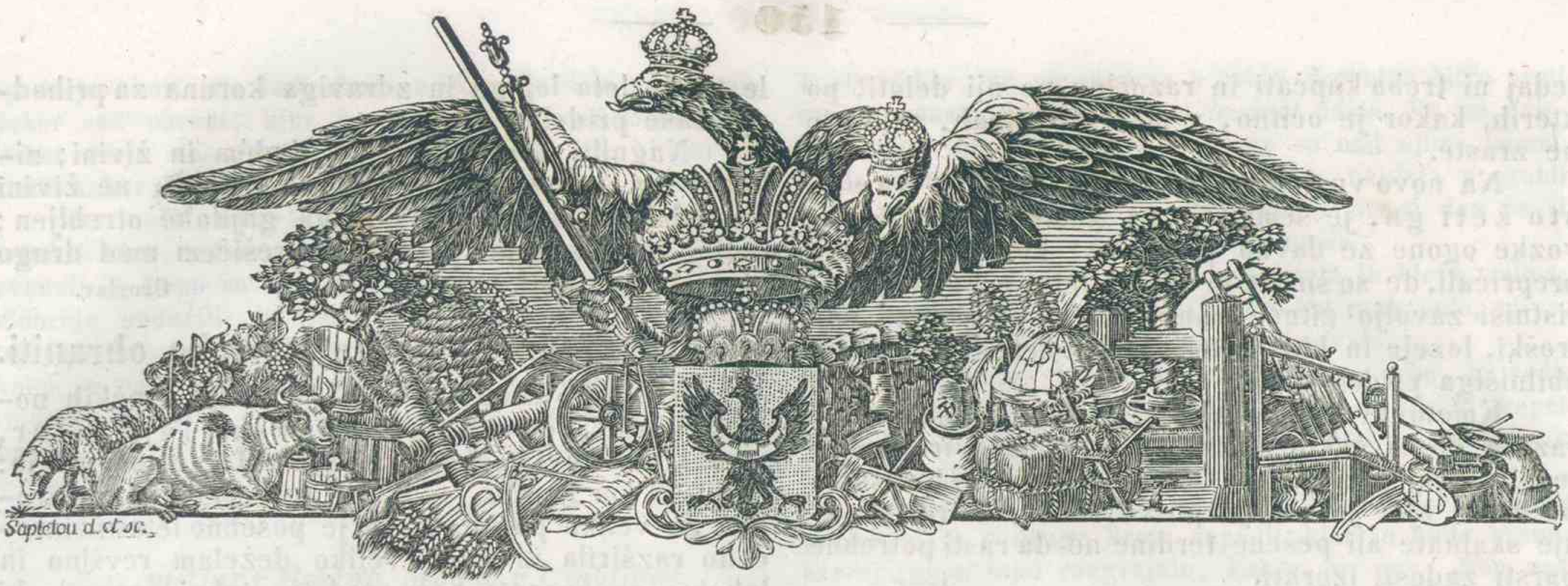

Kmetijske in rokodélske novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj IV. *V srédo 23. Kimovca 1846.* List 38.

V spomín slovenskiga junaka.

(Sonet.)

Bog z nami! ko požêne, Ravbar pravi,
Kjer v bistro Savo Kopa se izlije,
Nas čaka vojska zbrana iz Turčije,
Prederzna biti z nami boj kervavi.

Na Siskim polji svoje konje ustavi
Junakov cvet iz Krajne, Horvatije;
Pred njim, ko megla polje mu odkrije,
Stojí armada turška po planjavi.

Ko listja Kôpa, k' jo je piš natresel
Jesenski čas raz drevja, in prinesel
Na vodo, po-nji plava raznesena;

Tak so junaki Turka razkropili,
V globoko reko Kôpo zapodili,
De sega čez bregove zaježena. —č.

Ali na voske ali na široke ogone orati, kakó je prav?

Na kterih ogonih se več pridela, na voskih ali na širokih? Če se sèmtertje po dežéli ozremo, vidimo po nekterih krajih voske s štirimi ali šestimi brazdami prek srede kupčasto obrazdene ogone, in med vsakim ogonam precèj globok razor; po nekterih krajih pa orjejo ogone na 10 — 12 in še več brazd, takó sicer, de se setev ne le po dolgama, ampak tudi po čez njive lahko zabraná, in de je clo malo razorjev viditi. Po voskih kakor tudi širokih ogonih vidimo lepo pa tudi slabo žito rasti. Če poprašamo oratarjev, zakaj ti voske — uni pa široke ogone delajo, nam odgovoré: „Že od nekdaj je taka šega, in de bi ne bilo prav predelovati od prededov postavljenih šeg, in zemlja drugači obdelana bi ne rodila“. — Tak odgovor nas ne zadovoli. — Res, de nam ne gré ravno vsih del naših prednikov zavreči, kér so nekoliko po raznih skušnjah ali pa po krajskih okolišinah vpeljane bile; tode poprašati pa vender znamo: „Zakaj so naši prededje v tem kraji voske, v unim pa široke ogone brazdili?“ Zvediti je treba, po kterih se setev bolj obnaša, potem bomo v stanu presoditi, kakó je prav, njive na voske ali široke ogone orati; ali je šega — skorej v vsaki vasi drugači vpeljana — koristna ali škodljiva. V nekterih krajih so že pred 10. 20. ali 30. leti stare šege kmetijskiga obdelovanja opustili, in od tistiga časa več perdelujejo, sosebno delajo namesto poprejšnjih voskih nakupčanih ogonov, zdaj široke in ravne. Neki kmetovavec se je pred 30. leti zemljiša poprijél, ki je imelo skoz in skoz voske ogone, preoral jih je večidel v široke in ravne, in od tistiga časa mu polje bolj rodí; nekoliko voskih ogonov pa je obderžal, koder so zastran lege in lastnosti zemlje taki biti mogli.

Premislimo nemalo, voske ogone po štiri do šest brazd, in našli bomo njih prid in škodljivost. Pri voskih ogonih se obrazdi gostih razorjev dovelj, lehe dobé parstí skupama, razori pa so enaki žlebam, po kterih se obilna mokrota iz njiv odtéka. Iz tega se lahko razumi, de so voski in na kupčeni ogoni na močirnim in vlažnim polji prav koristni, kakor tudi na plitvi in pešeni zemlji, kjer se ne da globoko orati, zató de mokrota v njih delj ostane in razni sad globokeje vkorenini.

Ko so naši prededje že v starih časih začeli zemljo obdelovati, novine in zarašene prostore tèrgati in v njive preobračati, se je srova zemlja gotovo nar ložej v voske ogone vdelati dala. Bila je večidel neravna, nevkretna, polna jam in herbtov, vlažna in močirna, kakoršnih še dan današnji po ledinah, srenjah, neobdelanih prostorih in gošavah dovelj vidimo. Skorej bi rekel, de niso ljudjé starih časov radi teške zemlje orali — saj še tudi niso za to delo pripravniga orodja imeli — ampak le plitve se poprijemali, na kteri so si, kolikor je bilo moč, živeža pridelovali; te šege so njih nasledniki povzeli, in potem takim so voski ogoni še dan današnji, kjér bi jih treba ne bilo, v stari navadi, in kjer bi široke, ravne lehe gotovo koristniši bile in veliko več pridelka donesle. Sčasama so pa venderle pridni kmetovavci srovo in mokro zemljo vdelali, poravnali in posušili, počasi je dobivalo kmetijstvo več in boljiga orodja, s kterim se zemlja lahko globokeje obdelovati in rahljati zamore, je

tedaj ni treba kupčati in razorjev po nji delati, po kterih, kakor je očitno, v mokrih letinah, celó nič ne zraste.

Na novo vpeljana šega: žito kositi, namesto žeti ga, je sèmtertje na Nemškim in Českim vozke ogone že davno pregnala; kér so se ljudjé prepričali, de so široke in ravne lehe po njivah koristniši zavoljo žitne košnje, ktera se z manj potroški, ložeje in hitreje opravi, kot žetev; in zavoljo obilnišiga pridelovanja.

Kmetovavci! kupčajte zemljo in brazdite jo v razore le na takih njivah, kjer se močvir, kakor je bilo prej rečeno, po nobeni drugi viži posušiti ne da, in kjer je zemlja plitva, de se zastran spodnje skalnate ali pešene terdine ne da rasti potrebne parstí zadosti izorati. L—c.

Žalostno oznanilo in prošnja zastran korúna.

Tudi v naši okolici nas je nesreča zadela, de je na enkrat po vsih njivah korún (repica, kostanj) zrel postal, pa ne le samo zrel, ampak vès čern. Po večkratni skušnji se je pokazalo, de je že več kot pol korúna od znane bolezni nagnjitiga, od ktere so že lanske in letašnje vsega spoštovanja in hvale vredne Novice veliko povedale.

Korún je v naših krajih že več let pràv malo cvetel, pa vender je bilo letas sèm ter tje še nekaj cvetja viditi, in pa tudi nekej semenskih jagod se še najde, tode le na eni sorti korúna, in ta je nemalo rudečkasta sorta, ktera ni samo po koži, ampak tudi pod kožo rudečkasta; od te sorte tedej sim nekaj semena, to je jagod nabral.

Rumen korún pa, kteriga je povsod nar več, in kjer skorej druziga ne sadé, ni pa kar nič semenskih jagodic obderžal.

Prosimo, de bi nam hotli v Novicah oznaniti, pred ko bi mogoče bilo, kakó z jagodami in pa s semenam ravnati, de bi dobro ostalo do prihodnje spomladi? — Ali ne bo ognjiti korún ljudém in pa živini na zdravji škodval?

V Doberli Vasi na Koroškim 3. Kimovca 1846.
J. St.

Odgovor.

Bučne in kumarne, kakor tudi jabelčne in hruševe peške so za seme narbolji, če se v bučah, kumarah, jabelkih in hruškah toliko časa pusté, de popolnama dozorijo, česar jim večkrat manjka, kader se vùn vzamejo; popolnama zrele vsajene, bodo, kader v zemljo pridejo, urno kalile in takó spešno rastle, de jih bo veselje viditi, ravno táko lastnost imajo tudi korúnove jagode. Kdor si je tedej korùnovih jagod *) kaj za seme nabral, ktere želí spomladi sejati, naj jih dene, kolikor se da, na suh in zračen ali vétern kraj, pa ne preveč na debelo, de do dobriga dozoré in se sčasama posušé, potem se spomladi, kot marsiktera druga reč, med rokama lahko zmanejo, de se gôlo in za setev pripravno seme dobí. Seje se pa v plitve verstice, redko in komej po palci globoko v dobro zemljo, in kader zeliše iz zemlje pribode, se mora večkrat opleti, de ga plevél ne zaduší; potem takim da vsako zdravo semensko zerno, po enim ali pa po dva lešnjeku debela korúnčika, drugo leto se imenovani sadež zopet v dobro zemljo, kakor je pri korúnu navada, posadí in po takim deli se še le tretje leto lepiga in zdraviga korúna za prihodnje čase pridela.

Nagnjiti korún je strup ljudém in živini; nikakor ga ne svetvamo jesti ne ljudém, ne živini pokladati, dokler ni do čistiga gnjilobe otrebljen; potlej še le se sme po malim prešičem med drugo klajo kuhati dati. Oroslav.

*) Kakor smo v 33. listu za korúnovo seme (jagode) prosili, tudi danes prosimo, kdor ga je kaj nabral, naj nam ga pošle, kolikor ga uterpí, radi mu ga bomo plačali. Vredništvo.

Gotovo sredstvo korún gnjilobe ohraniti.

Nasledno sredstvo smo v Českih nemških novicah brali, od kteriga Ačavski fajmošter, visokočastitljivi gospod Kajetan Haan tole pišejo: Gnjiloba na korúni, od ktere je po dolgim in širokim že veliko pisaniga, se je posebno letas neizrečeno razširila in žuga veliko deželam revšino in lakoto; ravno zató bom sredstvo tukej oznanil, ki se je po mnogoverstnih skušnjah zastran gnjilobe korúna pràv koristno obneslo, tole je: „Sadite zdravi korún v negnojno pa dobro zemljo, takó se vam ni treba bati, de bi se ga gnjiloba podstopila“. Tacih njiv, ki niso vsako leto gnojne je povsod nekoliko, v goratih krajih kakor tudi v ravninah; v gorah ne gnojé kakih njiv dostikrat po 5 po 10 let, ampak le v prahi ležé, ter jih imajo le za pašnike; v ravninah je za korún saditi, dobro deteljše preorati, ali pa tiste njive, kjer ste rèž in pšenica rastle.

Poskusimo vse, in kar je dobriga obderžimo!

Bratje sv. Cirila in Metuda v naših šolah.

(Konec.)

Kakor v Spitalicu tudi po drugih krajih pridni duhovniki nekoliko dni v tedni šolo imajo. Po tem soseska hasen šole spozná, in se potroškov ne vstraši vsakdanjo šolo vtemeliti.

Po tim poti se je nar več šol po Koroškim kakor po Štajarskim začelo; in taki duhovski gospodje, vtemeliteli pravih šol, so tistiga kraja veliki dobrotniki, vredni, de njih imé med ljudstvam sloví. Veliko takih dobrih pastirjev je že pomerlo, med njimi rajni Janez Miklav, rojeni v Vovbrah na Koroškim 25. Prosenca 1803. Poseben prijatel bolnikov in pa skerben učitelj mladine so bili. Po vsih farah, po kterih so bili kaplan, namestnik in poslednič fajmošter, so šolo imeli, ter so vedili, de po izgledi svojiga Mojstra mašnik brez učencov biti ne sme. Umerli so v Švabeci 20. Svičana 1837. — Ravno tak mož po volji božji so bili rajni Gregor Pevec, rojeni v stari Loki na Krajnskim 25. Prosenca 1803. Bogaboječ duhovnik in nevtruden spovednik, so bili mladine soseben varh pred zapeljivostjo svetá, ter so jo gizdosti in nevarnih dobrovolj s vso močjó varvali. Veliko lepih bukev so svojim šolarjem preskerbeli, ter so spoznali, de so lepe bukve dober prijatel na poti življenja. Umerli so fajmošter per Novištifti nad Gornjimgradam 15. Brezna 1844.

Le malo let sta živela, pa veliko dobriga storila; v slavi naj ostane njuni spomin. — Veliko pridnih delavcov v vinogradi Gospodovim še pa živí, in mlado tersje v šolah ob delavnikih in nedeljah lepó obdeluje. Rad bi njih imena povédal, naj bi se jim zameriti ne bal. Zapisane so njih imena v bukvah življenja; oni so hvalevredni bratje in nasleditelji svetih apostelskih bratov Cirila in Metuda. Naj se jim ravno njih trud po zasluženji ne poplača; njih imena, ki veliko drugih v pravici podučijo, bojo sijale kakor zvezde na vse večne čase. Dan. 12, 3.

V sedajnih dneh soseska, bodi si na planini ali v ravnini, brez šole slabo izhaja; v sredi sosedov hitro zaostaja, podobna zapušenimu tersju, ki skerbniga go-

spodarja nima. Pa tudi skušnja učí, de šola samo tam dober sad obrodí, kjer jo duhovski gospod oskerbijo, kakor svoje okó. Otroci poželijo kruha, in kdo bi jim ga lomil, kakor duhovski očetje; gospodje šolski le pomagajo.

De po Krajnskim večí del možkih, pa še več ženskih bêre, vidimo; kakó se pa brati učijo, bi radi zvedeli. — Lepo so nas častiti gospod Matija Vertovc vinoreje podučili, in hvalo jim vémo za to; naj si pa tudi povémo, kakó se obdeluje naše nar žlahtneji tersje, kakó se naša draga mladina redí, de bo vinograd našiga ljudstva od leta do leta lepši rodil, in de bo veselje našiga serca! Ljubomir.

Slovenski oglednik.

5. list.

Juri, metlar v Rovtah, Mihélu v Ljubljani.

(Konec.)

„Gotovo je bilo takrat tudi več bogastva v deželi — reče na to ptuji gospod — in kér je bilo takó, je mogel biti kmet tudi bolj dovoljen s svojim stanam. Davki ga niso takó težili, kakor zdaj, kér jih je imel s čem opravljati, kér so mu bile potrébe in nemarnosti sedanjih časov neznane. Razun cesarskih in gosposkinih davkov si pa zdaj kmetje še veliko več druzih in bolj velikih samí naložijo. Pomislimo, koliko ptujiga blagá pride v deželo, od kteriga se mora na meji veliko plačati; pomislimo, koliko rečí se današnji dan povžije, kterih spredniki niso poznali; postavim kafè i. t. d. Tudi od teh se mora veliko plačati. Vzemimo té in vse druge rečí, ktere iz ptujih krajev v deželo pridejo, in prevdarimo koliko denarjev gré zanje iz dežele, in vidilo se bo, de je število denarjev v ptuje poslanih gotovo večí od tega, kar domača obertnost deželi prinese. In teh mojih beséd mi mende ne bo tréba s številkami ali ciframi razkazati, de bi mi verjéli; zdrav um mora žé sam slehernimu umnimu človeku to spričati.“

„Resnico govoré — rečejo gospod fajmošter — in ne samo oní, vsak drugi ptujec, ki zamore le nekoliko prevdariti, bo tudi reči mogel, de stan Krajnskiga naroda pri tolikšnim pomanjkanji obertnosti in pri tolikšni potrati v obléki ne more takó bogat biti, kakor bi kdo pri pervi priliki mislil. Pristavim pa še tukaj, de mora od dné do dné bolj slabéti, dokler narodu ali vsaj njegovim starašinam v mar ne pride, tratenju premoženja z nepotrebnim pijančvanjem, igranjem, posebno v loterijah, bahanjem i. t. d. konec storiti in skazati, de je namest novih kerčem ali oštarij, ktere kakor gobe po jesenskim dežji iz tal rastejo, pred vsim nar bolj potreba, šole po deželi napraviti in s pomočjo večiga izobraženja mladimu zarodu k domači umetnosti in obertnosti pot odkazati in takó kal deželne sreče vložiti“.

Ljubi Miha! takó so se gospodje pogovarjali in pošljem ti pogovore od Kožarjeviga Matevža zapisane. Druziga ti nimam pisati. Povej ti spet kmalo kako prijetno svojimu

Jurju Metlarju.

Strašna ura v Ljubenski fari na Štajarskim.

30. dan pretečeniga mesca popoldan okoli petih se cela planinska okolica proti polnočni strani, ktera Štajarsko od Koroške dežele, in Ljubensko od Černopotoške (Schwarzenbach) fare na Koroškim loči, strašno zatemní, začne se bliskati, in v oblakih takó bučati, de je bila groza; vzdigne se čudni vihár, dež se vliva iz podnebja, strašna plóha hruje iz visočine, vdirajo se plazovi, rujejo drevesa iz korenin, in z velikim ropotam in hrupam proti potoku derejo, ki ga Ljubnica imenujemo, in ki se konec Ljubenskiga terga v Savino razlije. Dva pastirčika, stara okoli 16 let, ki sta v planini ovce pasla, in začetek tega strašniga vihárja vidila, se nautegama s svojo drobnico hitro proti domu podasta, de bi žugajoči nesreči odšla. Pa na naglama perhruje strašna ploha, vdere se nad njima šumeč pláz, zasuje 30 ovac, pa tudi fantiča najdeta v grobli svojo smert, ktera so žalostni stariši drugi dan po ti strašni zgodbi vsa nevspodobnjena našli.

Od vseh straní je voda pribobnela in hleve, mline, žage, mosté in jeze pobrala; žagni lés razkopala, njive, senožeti in ceste pa neizrečeno poškodvala.

V Ljubnim, kjer Ljubnica v Savino teče, je voda v hiše perderla, in prebivavcam velik strah in trepet naredila, kakoršniga se nar staréjši ljudjé spomniti ne vedó. Škoda je neizrečeno velika.

Sreča, de se je bil strašni oblak na verhi planine pretergal in v druge kraje zapodil, kjer je hudo vreme skorej ravno takó razgrajalo, kakor pri nas. Bog nas obvari še kedaj take strašne šibe dočakati! —

V Ljubnim na Štajarskim 6. dan Kimovca 1846.

M. Turin, nadučitelj.

De oginj ne vstane.

Če se gleda in premisli, kakó neprevidno marsikteri ljudjé z ognjem ravnajo, se je le čuditi, de še več hiš ne pogorí. Koliko nesréč in revšine oginj napravi? koliko razpertja in nespravljiviga sovraštva?

1. Nikar tedej nikoli iz hiše ali v posteljo ne hôdi, de bi poprej dobro ogledal ne bil, če je pred ognjem povsod vse varno. Varuj se, de per ognji ali per luči ne zaspíš!

2. Pazin bodi, de ti mačka na ognjiše ali v peč ne pride, kjer še oginj tlí, de takó sama sebe, in s tem céle hiše ne zasmodí.

3. S peržgano svečo, s samo lučjo, ali z ognjem v fajfi nikar v take kraje ne hôdi, kjer je senó, slama, predivo ali kjer so kodélje spravljene. V luli ali fajfi poprej vgasni, predenj jo v žep vtakneš, ali kam odložiš; pa tudi glej, kam jo otreseš. Koliko nesreče je že marsikteri persmojen tobakar napravil!

4. Peč večkrat ogléj, kaj v nji, per nji leží ali visi. Posebno pa s pušami ali druzim tacim orožjem, in še bolj s strélnim praham varin bódi, če ga je pri hiši treba.

5. Otrokam, zlo starim, zaspanim, brezumnim, pijanim ljudém ne zaupaj ne ognja, ne luči.

6. Mokrotno senó, slama, žito, če terdo na kupi leží, se samo od sebe vname.

7. Če je maslo per ognji, se nikar stran ne odtégni. Če se ti vžge, ja nikar vode vanj ne vlivaj, ampak hitro zakrí, ali pa vse v pepél izlí.

8. Sušilnice za lan in tarilnice bi imele vsaj kakih sto stopinj od hiš odločene biti.

9. Smola, žveplo, strelni prah, olje in več taciga se v kletih in obókih shranovati mora. —

Če pa oginj vstane in vidiš, de že gorí, pa vpí, de ljudí na noge spraviš: na pomoč kliči, in za božjo voljo tudi sam pomagaj, kjer in kolikor moreš. Gnoj, mokro blato, mokre cjóhe, vréča ali žaklji so v gašenje nar boljši.

Kdor svojiga kej ognja otéti hoče, mora dobro paziti, komú izročí in gledati, de mu ukradeno ne bo.

A. P.

Kruha, pa tudi nauka za uboge. *)

V leti 1749 je bila huda zima. Bogaboječi vdovi se je na Francoskim terda godila, ki je z veliko težavo svojo ljubeznjivo, nedolžno družino redila. Nje dni so jo prijatli žlahtno gospo Antonijo imenovali; kar so pa rajniga možá pokopali, ni prijatlov v hišo žalosti več. Bila je še mlada in zala, modra in poštena gospá, ki se je v nadlogah izučila Bogú lepó služiti in va-nj zaupati, ki svojih ne zapustí, in to je bilo njeno bogastvo.

*) Iz časopisa: Moniteur parisien.

Branila se je ubožtva, dokler je mogla, tudi v nar veči sili serca zgubila ni; zdaj pa zbolí in milo svoje dečica gleda, ki so nedolžne krog postelje stale in jokale.

Po zdravnika pošlejo, ki pride in gospé zdravila napiše; pa kaj pomaga! Čeravno zdravitelj pota ne rajta, vender nimajo zdravila plačati sčem in zapušena vdova že čaka smerti.

„Kdo se bo neki te uboge reve usmilil, kdo ti ubogi materi pomagal?“ zdihuje kmetiška babela poleg bolnice, ktero je objiskat prišla. „Bog bo pomagal“ rahlo bolena gospá odgovorí. „Pa tudi jaz bom mami pomagal“ pristavi vès serčen nar stareji sin uboge vdove.

Tonej reče, in pobere napis zdravila, še le v dvanajstim leti, in gré rekoč: „Le počajte mama, de nazaj pridem“.

Še ni pol ure minulo, že Tonej materi zdravilo prinese, na tenjko po napisi narejeno, ter ji ga smejé ponudi. Pija materi čudno dobro de; bolezen se z božjo pomočjo na bolje oberne, kakor je zdravnik presodil, gospá ozdravlja na truplu in tudi nje serce je zopet veselo.

Mati zakliče Toneta h postelji, in ga izprašuje rekoč: „Kdo pa je tebi to žlahtno vraštvo dal, ki mi je takó hitro pomagalo, de mi je boljši, de lehko govorim in bom, kakor zaupam zopet ozdravila?“ Ne meni hvala, mama! ne meni hvala, de bote ozdravéli“. „Komu pa?“ reče mati. Ali mi boš pomočnika utajil?“ „Lehko vam ga povém“, — pravi Tonej. „Ko sim vas vidil, kakó ste bili že slabi in bledi ko smert, me je grozna žalost opekla, ter sim sam per sebi djal: umreti v imeni božjim bi bilo prav, ali umreti od same revšine bi bilo saj prehudo in pregerdo. Sklenil sim iti, ne nad Bogá, ampak nad ljudí. Pobral sim zdravnikov napis, dirjam in poterkam na zdravilčarjeve vrata, ki je v naši soseski, in poprosim za drago zdravilo, ki ga je materi moji potréba. Pa sosed hoče za zdravilo tudi plačilo. Ni se dal preprositi, dokler mi ni na misel padlo, de sim mu rekel: Gospod, pomagajte moji materi, de ne umerjejo, in če ozdravijo, pridem k vam služit. Terden sim že koj, in tudi pravijo, de imam dobro glavo. Bodite vender takó dobri, in vzemite mene za plačilo, naj že bom vaš strežej ali pa zdravilski dečak. Le recite hitro; za vse sim pripravljen. Zdravilčarju sim se usmilil, kér so me solzé polile. Dal mi je zdravilo za vašo ozdravo, mati; in jutro pojdem v zdravilnico (apoteko) služit“. Mati se je od veselja jokala, in ni vedila besede pregovoriti.

V nekolikih letih se je Tonej per tim zdravilčarji izučil, se po sveti podal, in je v leti 1747 svoji ubogi pa pošteni materi iz Pariza to le pisal:

„Preljuba mati! Veliko sim preterpel, sim bil lačen, reven in truden, zdelo se mi je, de mi ni živeti, zaupanje v Bogá in do ljudí me je zapušalo, zdaj je pa Bog moje molitve uslišal, ljudjé so mi dobri, in kar sim se naučil, mi je pomagalo. Potolažena mati, oterite si solze! Dobro službo sim dobil, ter Vam bom vaše stare dni polajšal in poslajšal. Kraljevo oblastvo me je zdravilskiga pomagavca postavilo per svoji Hanoverški vojski na Nemškim. Kolika sreča za me!“

(Dalje sledí.)

List, kakoršniga so ptiči ljudém pisali.

(Iz Ženskoveških (Frauendorfer) novic leta 1845.)

Ljubi ljudjé!

Kader se lepa spomlad (vigréd) približuje se vse veselí, kar koli na svetu živí. Le nam ptičam ni dovoljeno srečniga veselja vživati. Komej smo se nektere dni veselili in prijetne pesmice prepevali, dobrotljiviga stvarnika hvalili, že se je naše veselje in petje v žalost in britkost premenilo. Namest veselih pesem smo mogli žalostne prepevati na glas. Kdo, kaj mislite nam je tako žalost napravil? Ali mačke, ali sove, ali podlasice? Nobena teh, ampak naše veselje so v žalost spremenili — ljudjé.

Komej pridemo v deželo, v kteri le nekaj časa prebivati mislimo, že ljudjé za nami pazijo, kakor tolovaji, z limancami, precepi in puškami hitijo na nas, ter nas išejo pokončati, pomoriti in povžiti. Ktere zmed nas neusmiljeni ljudjé vjamejo, jih zaprejo v hudo vosko ječo do smerti, iz ktere ni več rešenja upati. Če se kak par skrije, nesreči odide in v kakim skrivnim kotiču gnjezdo naredí, jajčke znese in mlade izleže, jih skerbno redí in pase, jih že vaši otroci skerbno zalezujejo, gnjezd išejo, in gorjé ptičkam, če jih najdejo, gnjezdo raztergajo, mlade vzamejo in jih neusmiljeno mučijo (martrajo) takó, de dostikrat od lakote in od vsiga hudiga poginiti morejo.

O vi neusmiljeni ljudjé! zakaj z nami takó neusmiljeno ravnate? Kaj smo vender pregrešili, ali sčem smo se vam zamerili, de nas takó grozno preganjate? Zakaj se ne spomnite, de ravno tisti Bog, kteri je vas stvaril, je stvaril tudi nas, in je vsakterimu zmed nas tudi posebno opravilo odločil. Nobena mačka z nami takó neusmiljeno ne dela, kakor ljudjé. Če mačka ali sova ali kaka druga nam sovražna zver naše gnjezdo najde, mlade vzame, jih hitro pokončá in požrè, človek pa mlade vzame, jih muči; starim veliko žalost, mladim pa grozne bolečine napravlja, in se zraven smeja, kakor de bi mi nobene občutljivosti ne imeli. Vidili smo ni dolgo tega, de sta dva pastirja gnejzdo šinkovcov našla, mlade vzameta, jim nitke na noge pervežeta in jih v lužo neseta, de bi mogli plavat. Niso ju ganile ne smertne britkosti mladih nedolžnih ptičkov, ne žalostno cviljenje starih, ampak kakor neusmiljena rabelna sta mlade ptičke takó dolgo po luži metala, de so mogli poginiti. Oh, kakó terdiga sercá so vaši otroci do nas ubogih ptičkov! Opomnite se stariši tega, de bodo ravno takó neobčutljivi kdaj vaši otroci tudi do vas. Gotovo je, komur se ptičik ne usmili, se mu tudi človek smilil ne bo. O hudobni, neusmiljeni ljudjé! Zakaj ste nam toliko nehvaležni, in ne spoznate, de smo vam k velikimu pridu, de vas velike škode obvarjemo. Ko bi nas ne bilo, bi vi zastonj sejali, kér bi žeti ne imeli kaj, tudi z nobeniga drevesa bi sadja še za pokušnjo ne dobili, vse bi vam merčesi, gosence in červi požerli, vse pridelke pokončali in vam velik stradež napravili. Te nesreče vas mi obvarjemo, kér po travnikih, po njivah, po germovji in po drevesih neutrudama si perzadevamo, vse te škodljive stvarí poloviti in pokončati, kér nam jih je Bog v naš živež odločil.

(Konec sledí.)

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Čas-bas-pas-las-as.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 19. Kimovca. gold.	kr.	V Krajnju 14. Kimovca. gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	7	2	6
1 » » banaške	2	24	2	36
1 » Turšice	1	15	1	15
1 » Soršice	—	—	—	—
1 » Rèži	1	24	1	25
1 » Ječmena	1	6	1	14
1 » Prosa	1	4	1	—
1 » Ajde	1	7	1	14
1 » Ovsa	—	47	—	42

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*